

Baròmetre del Metall

Abril 2018

Durant el 2017 la indústria del metall a Catalunya va accelerar el comportament positiu que venia experimentant en els darrers exercicis amb registres que, en general, van ser més favorables que els del 2016 i els del conjunt de la indústria. Això permet afirmar que el 2017 va ser el millor any de l'actual cicle expansiu del sector, tot i que no es van assolir els nivells de precrisi. La producció va créixer un 6,0% i l'ocupació un 3,6%, gràcies al bon comportament del mercat interior i a l'evolució positiva de les exportacions, que van continuar la seva tendència expansiva. Per la seva banda, els preus del sector van experimentar un repunt en comparació a exercicis passats, incrementant-se un 2,4%, derivat, principalment, de la pujada dels preus de les primeres matèries.

Importància del sector del metall a Catalunya

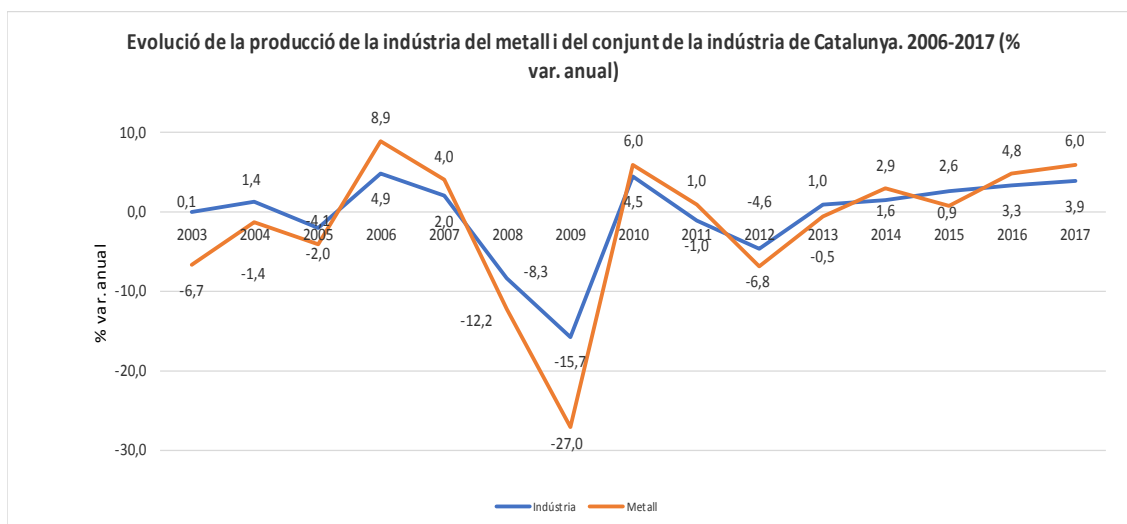
Indicadors	Metall	Indústria	% Metall/Indústria
Producció (milions d'euros) (2015)	35.872,507	122.478,823	29,3
Ocupació (nombre de persones) (2017)	155.870	475.353	32,8
Empreses/Centres de cotització (nombre d'unitats) (2017)	8.338	25.387	32,8
Exportacions (milions d'euros) (2017)	26.801	65.913	40,7
Importacions (milions d'euros) (2017)	33.140	74.205	44,7

Evolució del sector del metall i de la indústria a Catalunya. 2017 (% var. anual)

Indicadors	Metall	Indústria
Producció	6,0	3,9
Ocupació	3,6	3,1
Empreses/Centres de cotització	-1,1	-0,4
Exportacions	5,9	6,8
Importacions	7,2	6,8

Producció

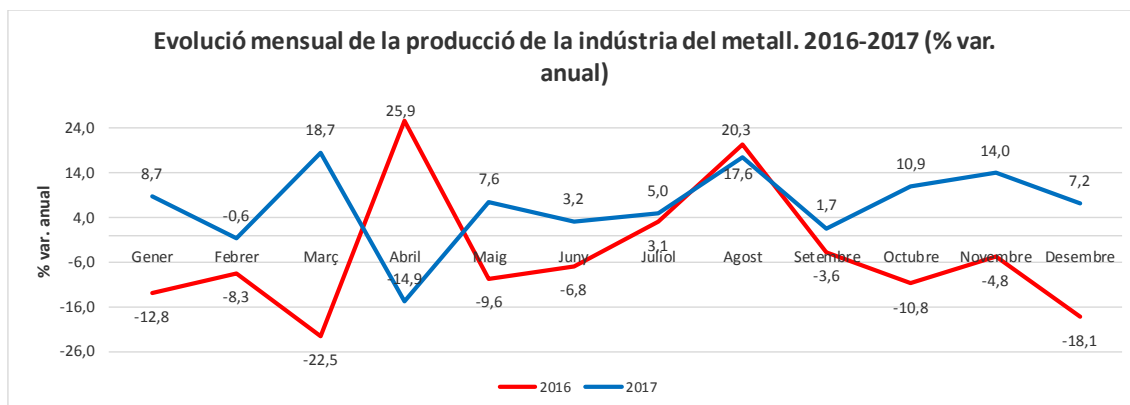
L'any 2017 la indústria catalana del metall va experimentar un creixement de la producció d'un 6,0% en termes reals, per sobre dels increments registrats en el període 2013-2016. El dinamisme del sector va superar el creixement assolit pel conjunt de la indústria de Catalunya, que va ser d'un 3,9%, una xifra que també és més elevada que els registres dels anys anteriors. Es consolida, doncs, el procés de recuperació de l'activitat del metall, i, alhora, del global industrial, després dels retrocessos patits el 2012 i el 2013 (6,8% i 0,5%, respectivament) i de la important contracció registrada en els pitjors exercicis de la crisi, el 2008 i el 2009 (-12,2% i -27,0%, respectivament). La sortida de la crisi del metall català segueix una evolució similar a la de tota la indústria, si bé denota un millor ritme i mostra, en els darrers anys, unes taxes de creixement de la producció superiors. Per la seva banda, el sector del metall a Espanya va experimentar el 2017 un augment de la producció real d'un 4,0%, que superava el màxim de l'any anterior (3,0%). A la Unió Europea la producció de la indústria del metall va créixer un 5,1%, mentre que a la zona euro l'increment va ser d'un 4,4%, en ambdós casos per sobre de les taxes de l'exercici passat (2,2% i 2,2%, respectivament). Per tant, l'any 2017 el sector es va caracteritzar clarament per un major dinamisme a Catalunya que al conjunt d'Espanya i de l'eurozona.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'IDESCAT.

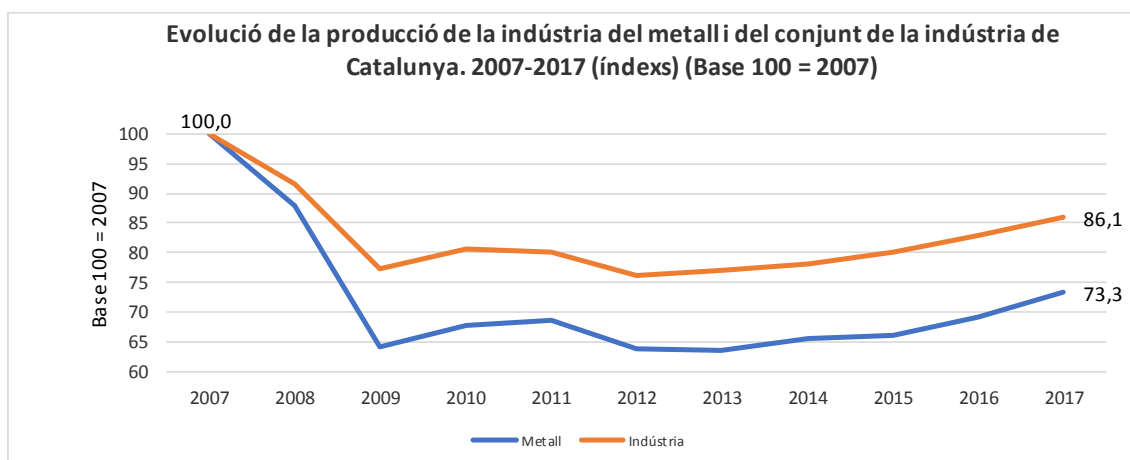
L'evolució al llarg del 2017 evidencia el bon comportament de l'activitat productiva en el primer trimestre i, sobretot, a partir de l'estiu. En aquest sentit, cal destacar l'evolució positiva dels mesos de març, agost i novembre, amb pujades interanuals d'un 18,7%, d'un 17,6% i d'un 14,0%, respectivament. Per contra, s'ha d'apuntar el retrocés del mes d'abril, d'un 14,9%. Val a dir que les

dades relatives als mesos de març i abril es van veure afectades per l'efecte calendari de la Setmana Santa. Finalment, convé ressaltar l'acceleració en el ritme de creixement mostrat pel sector en el període setembre-novembre, en què va passar d'una taxa del 1,7% a una del 14,0%, i la moderació en aquest dinamisme registrat en el darrer mes de l'any, amb un màxim d'un 7,2%. Aquesta evolució positiva dels mesos posteriors a l'estiu contrasta amb el comportament negatiu en els mateixos mesos de l'exercici 2016.

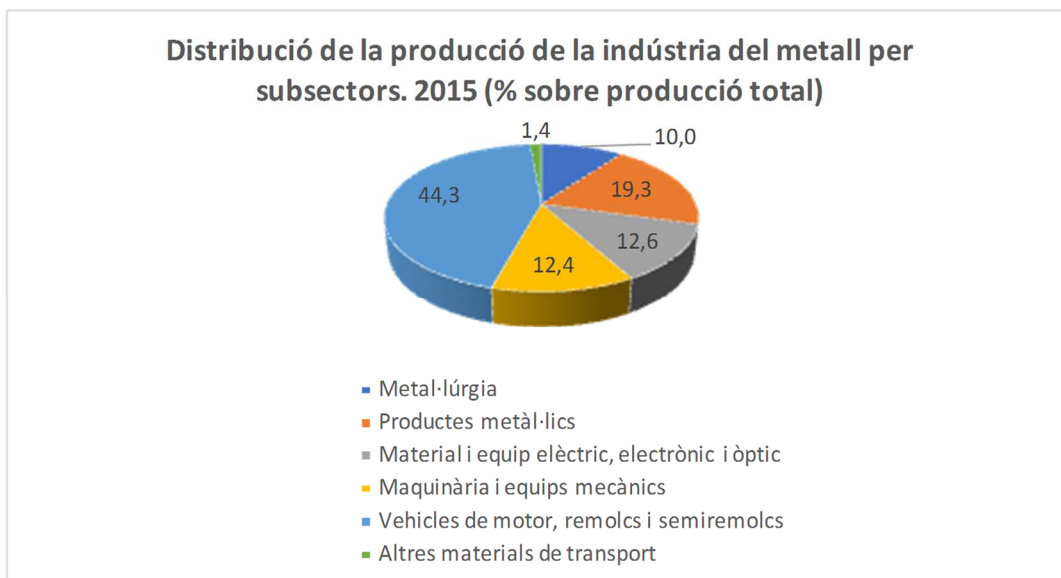
Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'IDESCAT.

Malgrat l'evolució positiva de l'activitat productiva en els darrers anys i, de manera especial, el 2017, des d'una perspectiva temporal es pot afirmar que la indústria del metall a Catalunya encara no ha assolit els nivells de producció previs a la crisi. Així, el 2017 la producció es va situar un 26,7% per sota del nivell del 2007, mentre que en el global de la indústria catalana la diferència va ser de tan sols un 14,9%. En el cas d'Espanya el nivell de producció del metall va ser, el 2017, un 25,6% inferior al del 2007.

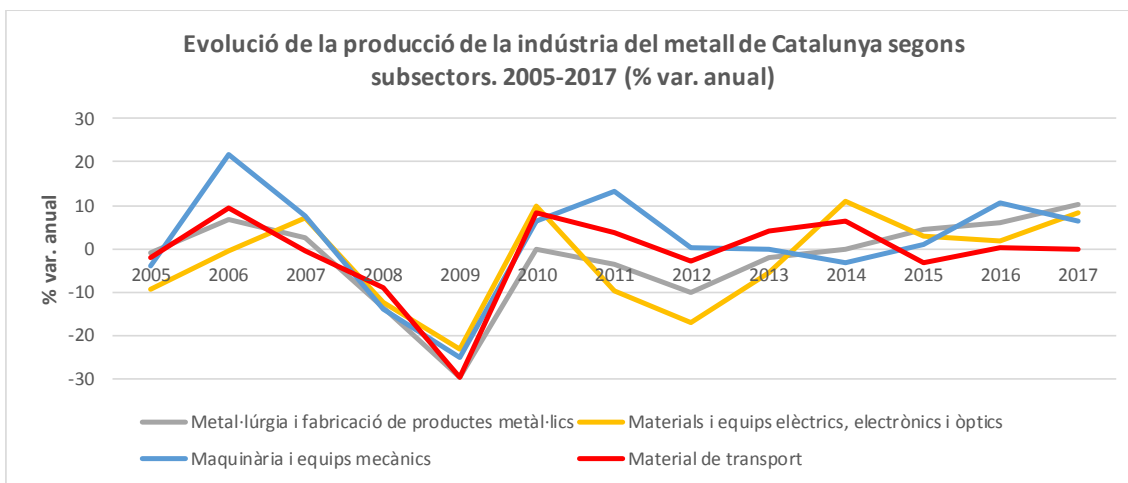
Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'IDESCAT.

Dins de la indústria del metall el subsector més important és el de vehicles de motor, remolcs i semiremolcs, responsable del 44,3% del total de la producció sectorial, segons dades de l'any 2015. El segueix la fabricació de productes metàl·lics (19,3%) i, a continuació, el material i equip elèctric, electrònic i òptic, i la maquinària i equips mecànics (12,6% i 12,4%, respectivament).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'IDESCAT basades en l'Enquesta Industrial de l'INE.

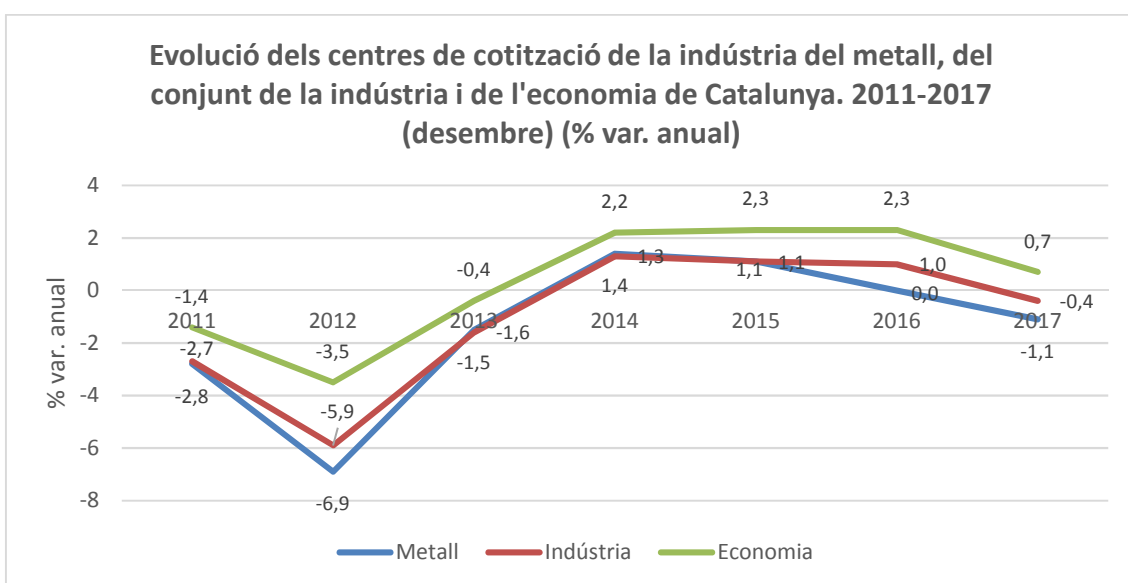
L'any 2017 el subsector més dinàmic va ser el de la metal·lúrgia i fabricació de productes metàl·lics, que en total va registrar un creixement de la producció real d'un 10,2%, superant les pujades del 5,9% i del 4,3% dels exercicis 2016 i 2015, respectivament. El va seguir la branca de materials i equips elèctrics, electrònics i òptics, amb un màxim d'un 8,5%, i la construcció de maquinària i equips mecànics, amb un 6,5%. Val a dir que el primer venia d'experimentar, el 2016, un augment de la producció d'un 1,9%, mentre que el segon, d'altra banda, va pujar l'any anterior un 10,6%, la taxa més elevada d'aquell exercici en el conjunt de la indústria del metall català. Per últim, la fabricació de material de transport es va caracteritzar el 2017 per un estancament de l'activitat productiva, pràcticament la mateixa situació que va viure l'any anterior, quan l'augment fou de tan sols un 0,1%. Cal recordar que aquest subsector va patir una contracció d'un 3,2% el 2015 i en el període 2013-2014 va experimentar pujades significatives (4,1% el 2013 i 6,4% el 2014).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'IDESCAT.

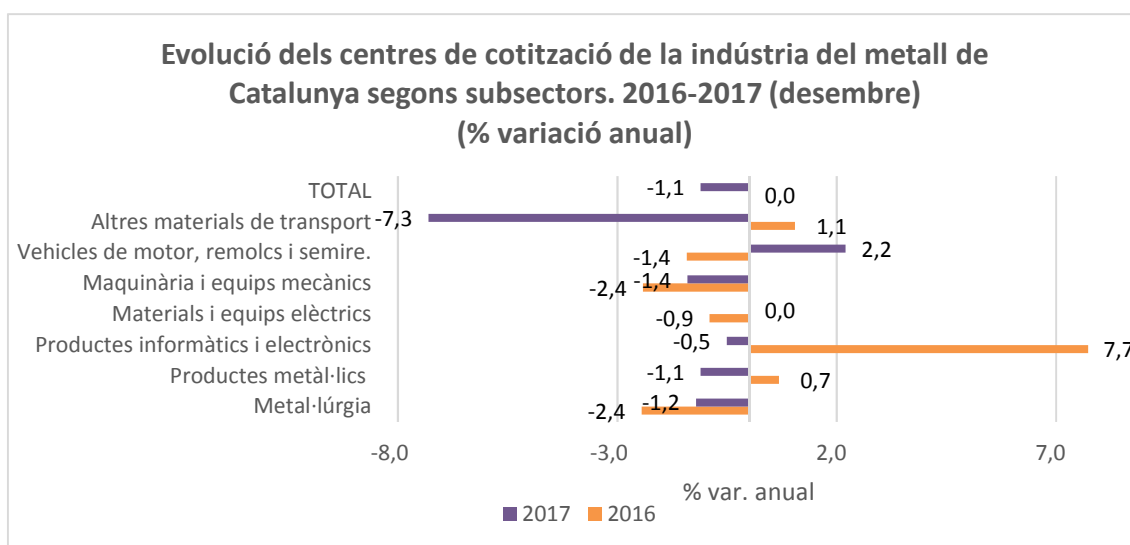
Teixit empresarial

Durant el 2017 el teixit empresarial del metall, en termes de centres de cotització a la Seguretat Social, va patir una contracció. En el mes de desembre era un 1,1% inferior al del mateix període de l'any anterior, situant-se en 8.338 unitats, és a dir, un 32,8% del global de la indústria, mentre que el desembre del 2016 no s'havia experimentat cap canvi en relació al mateix mes de finals del 2015. Val a dir que el descens va ser continuat al llarg dels quatre trimestres del 2017, si bé el ritme d'aquest es va anar incrementant a mesura que passava l'exercici, des d'un 0,2% el primer trimestre, a un 0,5% el segon, un 0,8% el tercer i un 1,1% el darrer. En el conjunt de la indústria catalana, a finals del 2017 el total d'empreses va mostrar un retrocés d'un 0,4% en comparació a finals de l'exercici passat, mentre que en el conjunt de l'economia es va evidenciar un lleuger increment d'un 0,7%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INSS.

L'únic subsector del conjunt del metall que va registrar durant el 2017 un creixement del total d'empreses, en termes de centres de cotització, va ser el de vehicles de motor, remolcs i semiremolcs, amb un augment d'un 2,2% entre el mes de desembre del 2016 i el mateix mes del 2017. La resta de branques van patir descensos. Entre aquestes va destacar el capítol d'altres materials de transport, amb un retrocés d'un 7,3%. En comparació a l'any anterior, cal esmentar els notables canvis de tendència dels subsectors de productes informàtics i electrònics i dels altres materials de transport.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INSS.

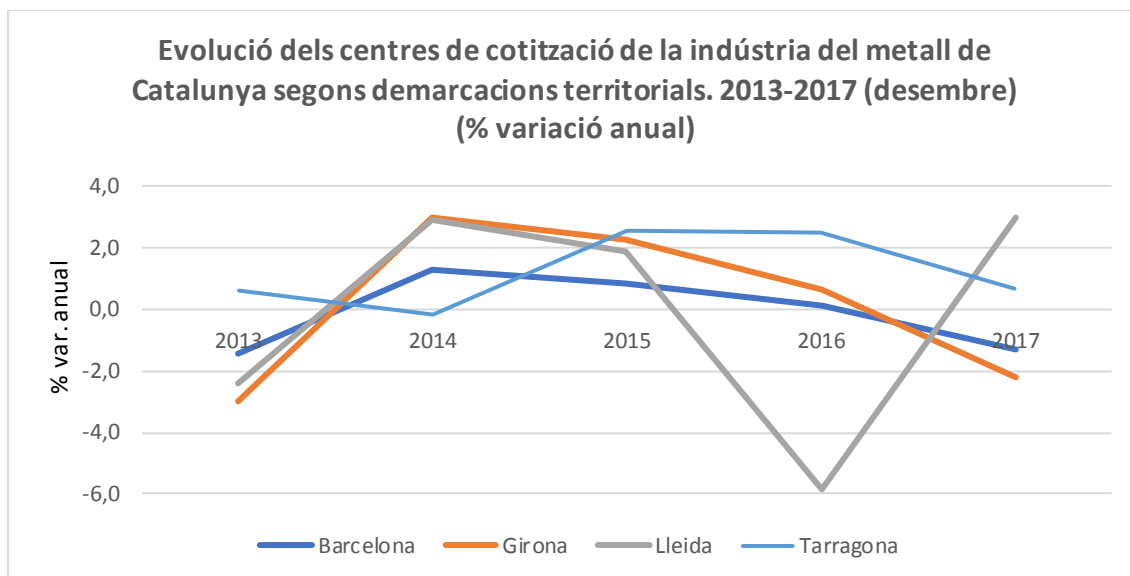
Per demarcacions territorials, cal destacar que el 2017 Barcelona concentrava el 78,8% del total del teixit empresarial de la indústria del metall catalana quant a centres de cotització. El 55,1% d'aquest teixit corresponia al subsector de productes metàl·lics i el 22,0%, al de maquinària i equips mecànics. El seguia, a molta distància, Girona, amb el 9,7%, i Tarragona, amb el 6,5%. Finalment, Lleida concentrava el 2017 un 5,0% del teixit.

Teixit empresarial: centres de cotització en la indústria del metall de Catalunya per demarcacions territorials i subsectors. 2017 (desembre)

Subsectors	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Total
Metal·lúrgia	305	37	20	33	395
Productes metàl·lics, exc. maquinària	3.619	450	238	324	4.631
Productes informàtics i electrònics	377	27	13	13	430
Materials i equips elèctrics	369	35	20	19	443
Maquinària i equips ncaa	1.449	188	100	97	1.834
Vehícles de motor, remolcs i semiremolcs	331	42	22	32	427
Altres materials de transport	123	30	3	22	178
Total	6.573	809	416	540	8.338

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INSS.

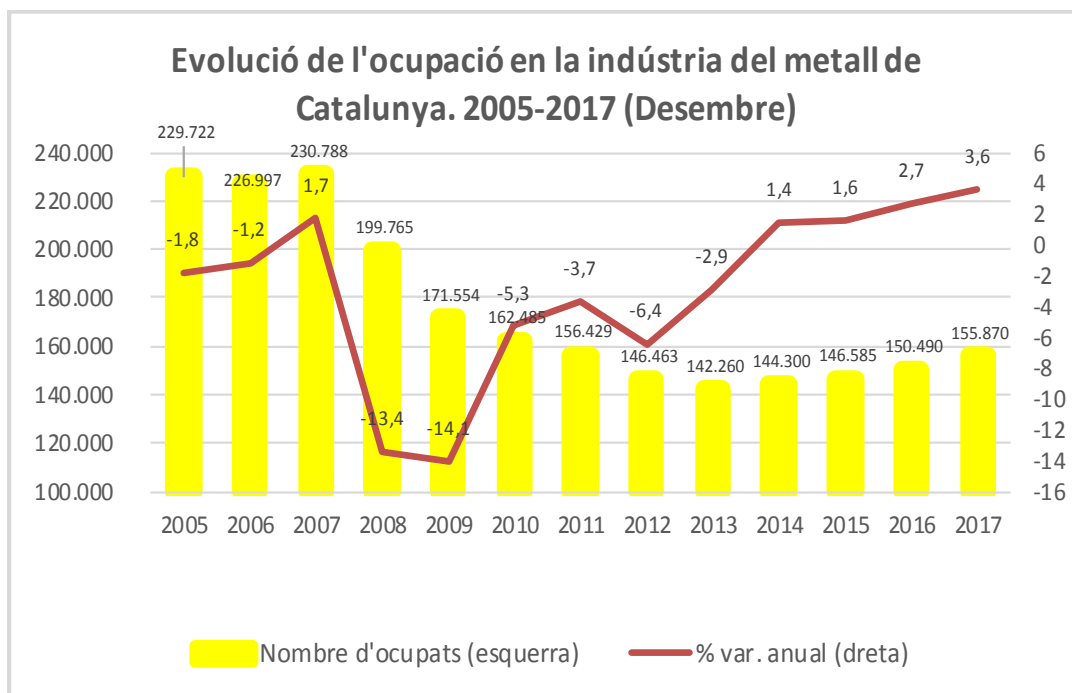
Durant el 2017 Lleida va ser la demarcació que va experimentar un major creixement del nombre d'empreses de la indústria del metall per centres de cotització. Concretament, es va incrementar un 3,0% entre finals del 2016 i finals del 2017, fet que contrasta amb la caiguda d'un 5,8% l'any anterior. Els subsectors lleidatans més dinàmics van ser el de vehicles de motor, remolcs i semiremolcs, materials i equips elèctrics, i productes informàtics i electrònics, amb pujades d'un 22,2%, d'un 11,1% i d'un 8,3%, respectivament. El va seguir Tarragona, amb una pujada d'un 0,7%, inferior al creixement d'un 2,5% del 2016. En aquest cas, va destacar l'augment de la branca de productes informàtics i electrònics, d'un 18,2%. Per la seva banda, el teixit empresarial de Girona i de Barcelona van experimentar retrocessos, d'un 2,2% i d'un 1,3%, respectivament, enfront de les lleugeres pujades de l'exercici passat (0,6% i 0,1%, respectivament). El subsector que va mostrar un comportament més negatiu en aquestes dues demarcacions va ser el d'altres materials de transport. Cal recordar que Barcelona i Tarragona són les demarcacions territorials que van experimentar més intensament la crisi recent, amb uns descensos respectius del teixit empresarial d'un 25,7% i d'un 25,2% entre finals del 2008 i finals del 2013, de tal manera que, malgrat els creixements dels darrers anys, en el mes de desembre de 2016 encara resultaven, respectivament, un 25,1% i un 20,9% menors als registrats el mateix mes del 2008.

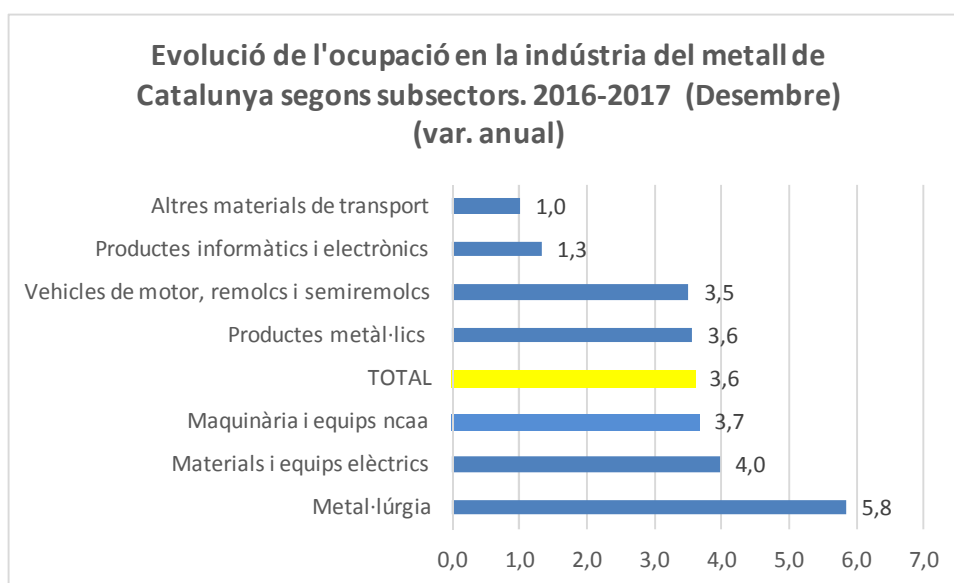
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INSS.

Ocupació

D'altra banda, l'ocupació del sector del metall català va experimentar el 2017 un augment, cosa que intensificava la tendència positiva mostrada en els darrers anys. En el mes de desembre el total de treballadors era un 3,6% superior al del mateix període de l'exercici anterior, situant-se en 155.870 persones, és a dir, un 32,8% del total de la indústria de Catalunya. Aquesta pujada és més gran que l'enregistrada en el global del 2016, que va ser d'un 2,7%. En el conjunt de la indústria de Catalunya el nombre de llocs de feina era, el mes de desembre del 2017, un 3,1% més elevat que en el mateix mes de l'any 2016, quan el màxim va ser d'un 2,9%. El major creixement de la producció real de la indústria del metall catalana durant el 2017 (6,0% enfront del 3,6%) permet afirmar que aquest any va tenir lloc una pujada significativa de la productivitat del sector, estimada en un 2,3%, una mica superior a l'experimentada l'exercici anterior (2,0%) i significativament per sobre de la registrada el 2017 al conjunt de la indústria (0,8%).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INSS.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INSS.

Tots els subsectors van experimentar creixements de l'ocupació durant el 2017. El subsector més dinàmic va ser el de metallúrgia, amb una pujada d'un 5,8% entre finals del 2016 i del 2017, seguit del de materials i equips elèctrics, amb un 4,0%. També van ser remarcables els increments del nombre d'efectius dels capítols de maquinària i equips, productes metàl·lics, i vehicles de motor, remolcs i semiremolcs (3,7%, 3,6% i 3,5%, respectivament).

Totes les demarcacions van mostrar importants creixements de l'ocupació. Lleida va ser la demarcació més dinàmica, atès que va experimentar un increment del nombre de treballadors d'un 9,0% entre el desembre del 2016 i el desembre del 2017. El va seguir Girona, amb un 4,5%, i, a continuació, Tarragona i Barcelona (3,4% i 3,3%, respectivament). Des del punt de vista subsectorial, cal esmentar el fort augment dels ocupats en el capítol de materials i equips elèctrics de Girona i de metal·lúrgia de Tarragona (19,5% i 17,3%, respectivament). Per contra, s'observen pocs descensos subsectorials a les diverses demarcacions. Destaca la important caiguda dels efectius en l'apartat de productes informàtics i electrònics a Girona i a Lleida (31,2% i 29,1%, respectivament), així com, en menor mesura, la davallada en maquinària i equips i a altres materials de transport de Tarragona (3,4% i 1,4%, respectivament).

Evolució de l'ocupació en la indústria del metall de Catalunya segons demarcacions territorials. 2016-2017 (Desembre)								
SUBSECTORS	BARCELONA		GIRONA		LLEIDA		TARRAGONA	
	2017	% 17/16	2017	% 17/16	2017	% 17/16	2017	% 17/16
Metal·lúrgia	7.363	3,7	798	5,4	413	12,5	1.320	17,3
Productes metàl·lics	40.077	3,0	4.790	5,0	2.466	10,2	4.404	3,3
Productes informàtics i electrònics	6.101	5,0	359	-31,2	112	-29,1	130	4,0
Materials i equips elèctrics	11.511	2,4	1.250	19,5	722	6,5	375	3,9
Maquinària i equips	22.733	3,7	3.746	4,8	1.290	7,6	1.317	-3,4
Vehícles de motor, remolcs i semiremolcs	36.057	3,4	908	3,2	589	20,4	3.249	2,1
Altres materials de transport	2.936	0,8	426	4,2	23	4,5	362	-1,4
TOTAL	126.778	3,3	12.277	4,5	5.615	9,0	11.157	3,4

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INSS.

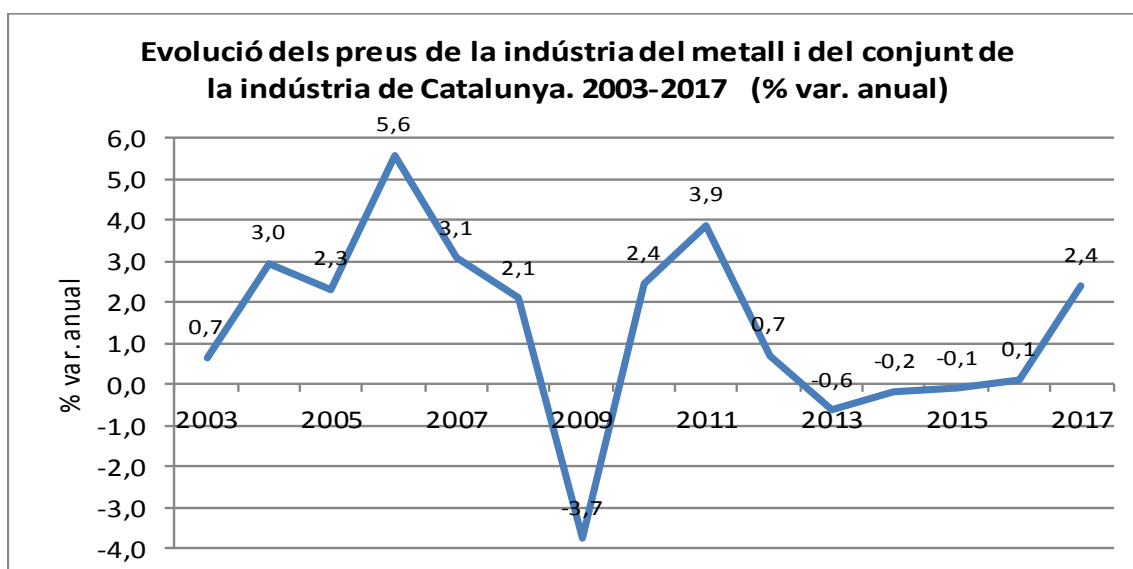
Preus

Malgrat que en els primers mesos de l'any els preus del sector del metall de Catalunya van experimentar una notable acceleració en comparació a exercicis passats, a partir del març es va notar una moderació, especialment evident en els mesos de maig i juliol, per tornar a repuntar el setembre i l'octubre i moderar-se posteriorment, tot i el repunt del desembre. En el conjunt de l'any l'augment mitjà va ser d'un 2,4% en relació a l'exercici anterior, després de registrar unes pujades d'un 2,5% en el primer semestre i d'un 3,3% en el període gener-març. Això contrasta amb l'estancament registrat en els anys anteriors. En el global d'Espanya el sector del metall va experimentar el 2017 un comportament més inflacionari, en assolir un increment dels preus d'un 3,3%, enfront del 0,1% registrat l'exercici passat (0,3% el 2015). Cal destacar que l'evolució dels preus del conjunt industrial de Catalunya també va evidenciar una tendència més inflacionària que la del sector del metall, atès que es va caracteritzar durant el 2017 per una pujada de preus d'un 4,3% (4,4% a l'Estat), després del descens d'un 3,6% del 2016 (3,2% a l'Estat). Els preus de la indústria del metall a la Unió Europea van experimentar, així mateix, una acceleració el 2017, ja que van passar de caure un 0,2% el 2016 a incrementar-se un 2,0% el 2017. A la zona euro l'ascens va ser d'un 1,9%, enfront de la davallada del 0,6% de l'any anterior. El diferencial en el creixement dels preus del sector entre Catalunya, Espanya i

la Unió Europea permet apuntar que la indústria del metall catalana va guanyar competitivitat nominal amb relació al conjunt estatal (augment de preus d'un 2,4% enfront d'un 3,3%), però va patir una pèrdua molt lleugera de competitivitat respecte a l'eurozona (2,4% enfront el 1,9%).

A la indústria del metall de Catalunya el subsector de metal·lúrgia i productes bàsics de ferro, acer i ferroaliatges va ser el més inflacionari al llarg del 2017, amb una pujada mitjana interanual d'un 12,1%, impulsada per la pujada dels preus de les primeres matèries. La resta d'activitats van experimentar increments d'un 0-3,5%, menys el capítol d'altres materials de transport, que va registrar un descens d'un 0,7%.

Entre altres, els increments de preus del sector del metall del 2017 s'explica, d'una banda, pel dinamisme de l'activitat i de la demanda, interna i externa, i, de l'altra i en bona part, per la pujada dels preus de les primeres matèries metal·lúrgiques. En aquest sentit, es pot apuntar que el preu de la ferralla d'acer es va incrementar un 21% a Espanya el 2017 en relació a l'any anterior, mentre que les cotitzacions internacionals de les primeres matèries no fèrriques van registrar, majoritàriament, pujades notables (alumini un 30,8%, coure un 30,1% i níquel un 22,5%).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'IDESCAT.

Mercat interior

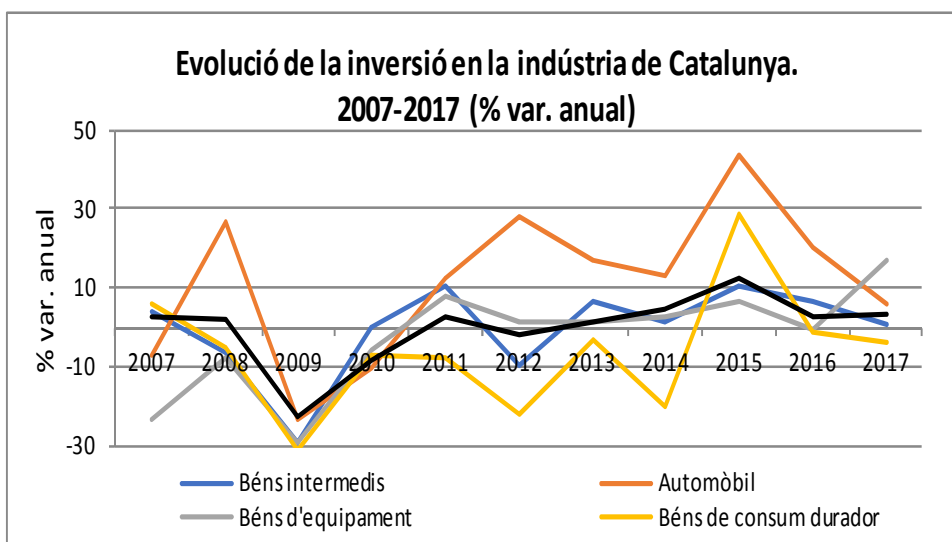
Durant el 2017 l'activitat de la indústria del metall catalana es va seguir dinamitzant per l'evolució positiva del mercat interior, català i estatal, tant pel que fa al consum com a la inversió i a la construcció.

En relació al consum, es pot apuntar que les matriculacions de **turismes** van créixer, segons informació de la Direcció General de Trànsit, un 9,1% durant l'any

2017 a l'Estat i un 8,0% a Catalunya (12,7% i 10,0%, respectivament, el 2016). D'altra banda, dades d'ANESDOR revelen que les vendes de ciclomotors a Espanya van experimentar una pujada d'un 31,9% durant el 2017, mentre que les de **motocicletes** van seguir mostrant un descens, d'un 11,3%, enfront de les pujades d'un 17,1% i d'un 7,7% del 2016, respectivament. A Catalunya les matriculacions de ciclomotors van créixer un 24,2% el 2017, cosa que contrasta amb el retrocés d'un 16,2% de les relatives a les motocicletes. Per la seva banda, segons dades d'ANFEL les vendes estatals de **grans electrodomèstics de línia blanca** es van incrementar un 2,2% en unitats i un 2,5% en valor durant el 2017 en comparació a l'any anterior (3,3% i 3,8% el 2016, respectivament).

Per altra banda, cal esmentar que durant el 2017 va continuar el bon comportament de la **inversió agregada** de l'economia. Així, la formació bruta de capital en béns d'equipament i altres actius va créixer a Catalunya i a Espanya un 5,4%, en ambdós casos per sobre de les pujades registrades l'any passat (4,4% i 4,2%, respectivament). Més específicament, es pot apuntar que les inversions realitzades per les empreses industrials en general van experimentar el 2017 un augment d'un 3,1%, lleugerament per sobre del 2,9% de l'exercici anterior. Factors tècnics i l'evolució de la demanda són els motius que expliquen, en bona part, aquesta evolució alcista de les inversions industrials. Pel que fa a la indústria del metall, les **inversions empresarials** a Catalunya van mantenir el 2017 la tendència alcista que venen mostrant des del 2010. Cal esmentar la pujada de les inversions del subsector de l'automòbil, que va ser d'un 9,9%, cosa que representa un repunt respecte al 2016 (6,0%). Val a dir que les inversions d'aquesta branca específica han registrat importants augments des del 2011, després de la contracció patida en el període 2009-2010. D'altra banda, les inversions de les activitats de béns intermedis –que comprenen una part de les activitats del metall– van experimentar el 2017 una pujada d'un 0,4%, cosa que representa una moderació en comparació a l'augment d'un 6,4% del 2016. Cal recordar que el 2015 les inversions en aquestes activitats havien crescut un 10,2%. Mentrestant, les realitzades per part dels fabricants en béns d'equipament van experimentar el 2017 un important increment, d'un 16,8%, la qual cosa contrasta amb el descens d'un 0,5% de l'exercici anterior. Finalment, les inversions efectuades pel global dels productors de béns de consum durador van patir una davallada d'un 4,1%, seguint la inèrcia baixista del 2016 (1,3%).

Al que acabem de dir es pot afegir que les matriculacions de **camions i furgonetes** van créixer el 2017 un 5,9% a Catalunya, la mateixa taxa que l'any anterior. A Espanya les vendes d'aquests vehicles van augmentar un 10,5%, per sobre del 6,3% del 2016. Per la seva banda, les vendes d'**autobusos** es van incrementar un 13,6% a Catalunya i un 7,3% a Espanya (5,7% i 27,3% el 2016, respectivament).

Els **béns intermedis** comprenen, entre d'altres, la metal·lúrgia i altres productes metàl·lics, els materials elèctrics i els components electrònics.

L'**automòbil** comprèn els vehicles de motor, remolcs i semiremolcs.

Els **béns d'equipament** comprenen els elements metàl·lics, els ordinadors i perifèrics i l'equipament de telecomunicacions, els aparells de mesura, verificació i navegació, rellotges, equips d'irradiació, electromèdics i electroterapèutics, la maquinària i béns d'equipament, la construcció naval, locomotores i material ferroviari, aeronàutica i de l'espai i vehicles de combat, els instruments, subministraments mèdics i odontològics, i la reparació i instal·lació de maquinària i equips.

Els **béns de consum durador** comprenen els productes electrònics de consum, els instruments d'òptica i equips fotogràfics, els aparells domèstics, l'altre material de transport, i els mobles, joieria i instruments musicals.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Per últim, cal destacar l'evolució positiva de la **construcció** durant el 2017. Aquest és un sector tractor molt important d'una part significativa de la indústria del metall. El PIB de la construcció va créixer el 2017 un 4,7% a Catalunya i un 4,9% a Espanya, per sobre dels registres de l'any anterior (3,2% i 1,9%, respectivament). Les dades d'inversió a la construcció en termes de formació bruta de capital fix corroboren aquesta evolució, amb increments en volum d'un 4,6% a Catalunya i a l'Estat (6,4% i 2,4% el 2016, respectivament). Aquesta tendència positiva també es reflecteix en els augments a Catalunya del nombre d'habitatges en construcció, que van créixer un 15,2%, d'habitatges acabats, que van pujar un 138,8%, i d'hipoteques sobre habitatges constituïdes a finques urbanes, que es van incrementar un 9,1%. Finalment, el volum de licitació d'obres es va incrementar a Catalunya un 46,1% durant el 2017, enfront dels descensos dels dos darrers anys.

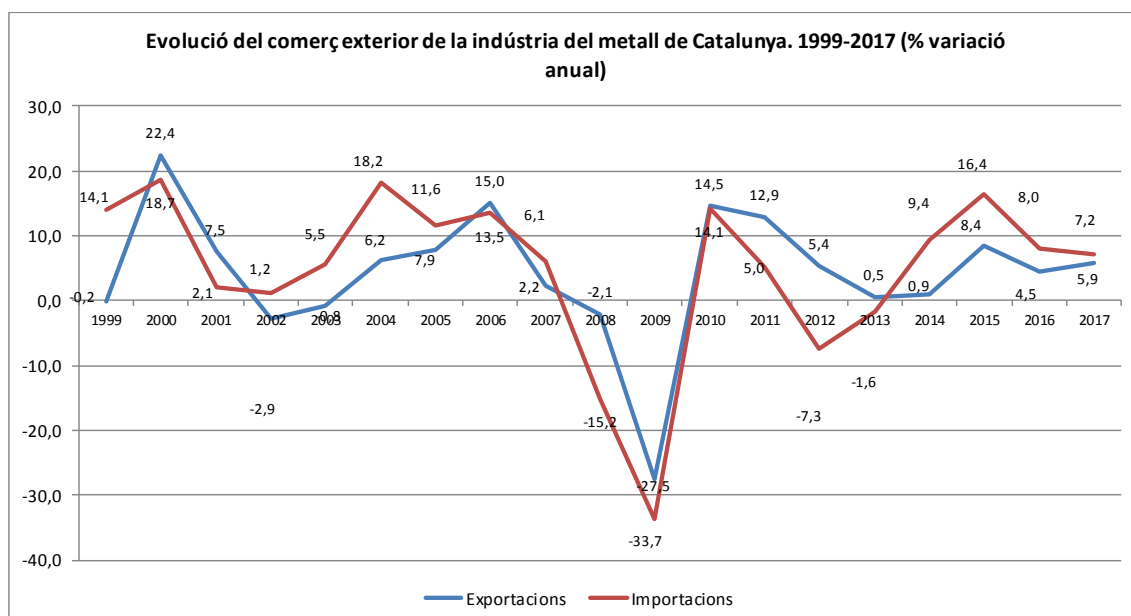
Comerç exterior

Els intercanvis comercials amb l'exterior del sector van experimentar el 2017 un fort increment, seguint la tendència dels darrers anys. Les exportacions van augmentar un 5,9% en relació a l'exercici anterior, alhora que les importacions van pujar un 7,2%. En el primer cas per sobre del 4,5% del 2016 i, en el segon, una

mica per sota del 8,0% (8,4% i 16,4% el 2015, respectivament). En el conjunt de la indústria catalana tant les vendes a l'exterior com les compres van créixer el 2017 un 6,8%, i van superar el 2,6% i el 4,1% assolits, respectivament, l'any anterior.

Fruit del major creixement de les compres que de les vendes a l'estranger, el dèficit comercial del sector va continuar creixent de manera significativa, si bé a un ritme bastant menor que el d'anys passats. El 2017 el saldo negatiu va pujar un 12,8%, enfront del 27,3% del 2016 i el 94,5% del 2015. Per la seva banda, la taxa de cobertura es va reduir un punt, en passar d'un 81,8% del 2016 a un 80,9% el 2017.

Tant en el cas de les exportacions com de les importacions els subsectors més dinàmics durant el 2017 van ser la metal·lúrgia i productes metàl·lics i els equips elèctrics i electrònics. Pel que fa a les vendes a l'exterior, van registrar increments respectius d'un 11,5% i d'un 10,5%, mentre que l'apartat de les compres a l'estranger va experimentar pujades d'un 17,4% i d'un 10,4%, respectivament. Un altre subsector que cal destacar pel creixement dels seus intercanvis amb l'exterior va ser el de vehicles de motor i altre material de transport, amb pujades d'un 4,2% en exportacions i d'un 6,0% en importacions. La resta de capítols també van experimentar increments en les vendes a l'exterior i, amb l'excepció de màquines d'oficina, precisió i òptica, en les compres a l'estranger. Tots els subsectors van evidenciar el 2017 un dèficit en les seves relacions comercials amb altres països, destacant els augments registrats per la metal·lúrgia i productes metàl·lics i, en menor mesura, els vehicles de motor i altre material de transport (98,4% i 25,1%, respectivament).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament de Duanes i Impostos Especials de l'Agència Estatal d'Administració Tributària.